

kisdobos

1976. MÁRCIUS

1676

március 27

Háromszáz évvel ezelőtt ezen a napon született II. Rákóczi Ferenc történelmünk kiemelkedő alakja. Fejedelmi családból származott, de amikor a nép fegyverre kelt az idegen elnyomók ellen, a harcosok élére állt. Ő volt a kurucok vezérlő fejedelme. Zászlajára ezt íratta: Pro patria et libertate. Vagyis magyarul: A hazáért és a szabadságért. Nyolc hosszú évig — 1703-tól 1711-ig folyt a kurucok harca a haza szabadságáért, győzni azonban nem tudtak az osztrák császár nagy túlerőben levő seregei ellen. Rákóczi nem fogadta el a kegyelmet a gyűlölt császár kezéből, önkéntes száműzetésben halt meg, 1735-ben. Születésének 300-ik évfordulóján tisztelettel emlékezünk rá.

1848

március 15

A pesti fiatalok — akiket ma gyakran így emlegetünk: „a márciusi ifjak" — ezen a napon bontották ki és emelték magasba a szabadság zászlaját. „Talpra magyar" — szavalta Petőfi Sándor, a forradalmi megmozdulás vezére, s a fiatalok maroknyi csoportja mögé egy-két óra alatt felsorakozott az egész pesti nép, hogy lerázza végre a szolgaság láncait. Az osztrák császár helytartói kénytelenek voltak meghátrálni a forradalmi tömeg elszánt akarata előtt. Ezzel a nagyszerű győzelemmel kezdődött az 1848—49-es forradalom és szabadságharc dicső korszaka, melyre a ma élő nemzedék is büszkén tekinthet vissza.

1919

március 21

Ezen a napon a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának évfordulójára emlékezünk. Új világ született akkor hazánkban. Megdőlt a gyárosok, földbirtokosok hatalma, szabaddá lett a nép. Az ország minden kincse a dolgozó emberek tulajdonába került. Nekik termeltek a gyárak, és a föld is nekik termette kalászát, gyümölcsét. Sajnos a Magyar Tanácsköztársaságot, megalakulása után 133 nappal, a külföldi hatalmak seregei megdöntötték. Az 1919-es forradalmárok vágyai, tervei csak hazánk felszabadulása után, 1945. április 4-ét követően valósultak meg.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXV. évf. 3. sz.

Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 664-373

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György

Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára.

Megjelenik évenként tíz alkalommal.

Előfizetési díj 1 évre 40,— Ft, I. félévre 24,— Ft, II. félévre 16,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.

Készült a Kossuth Nyomdában. 75.1283. Felelős vezető: Monori István vezérigazgató

INDEX: 25.442

Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem adunk vissza.

A címoldal HORVÁTH MÁRIA, a hátsó címoldal OROSZ ISTVÁN rajza

Hétköznapok

*Gyümölcsöskertemben
rügyeznek már a fák
kérgük alól édes gyanta
buggyan elő
hogy lakomára hívja a méheket.
Gazda vagyok
gazdagság nélkül
szorongások
és irigykedések nélkül.
Mindenem van
mert mindent el tudok képzelni.
Néha átszólok
közeli szomszédaimhoz
dicsérjük a szép tavaszt
és felhajtunk egy korty
kisüstön főtt pálinkát.*

Görög Júlia raj

Vendéglátás

*Megjöttél testvér
üdvözöllek.
Van két pár cipőm
egyik legyen a tiéd
van két ruhám
egyik legyen a tiéd.*

*Van egy kislány pajtásom
hagyd meg nekem
testvér.*

*Nagy a föld
megélünk rajta
testvér.*

*Követeljünk
szerszámot
a fegyver helyett
éhezőknek kenyeret
boldogságot a szeretőknek.*

*Reménykedj
testvér
holnap kimegyünk
a tengerre
halászni.*

Így legyen.

Krúdy Gyula: A

Abban az időben, amikor Rákóczi Ferenc kuruc lobogóit lengette a szél Magyarországban, történt, hogy a nagyságos fejedelem Nyitra városába került. Lóháton jött előre néhány válogatott vitézével, az udvartartás elmaradt valahol útközben, a rossz országutakon.

A fejedelem leugrott a lováról, és megbotlott a piac kövezetén. Amikor a lábára pillantott, akkor vette észre, hogy azért botlott meg, mert hibázik az egyik csizmájának a sarka.

— Hol veszek én most másik csizmát?! — kiáltott fel a fejedelem.

Korponai uram udvari vitéze, aki éppen nyitrai születésű ember volt, így szólt erre:

— Minek volna mindjárt másik csizma? Van itt Nyitrán elég ügyes csizmadia. Egy-kettőre ráütik a csizmára a sarkot.

— Igaz biz az — felelt a fejedelem. — Hozzatok hamar egy csizmadiát.

Annál mi sem volt könnyebb. Ott lakott mindjárt a piactér sarkán Kanyó Mihály uram. Hogy ott lakott, és csizmadia volt, bizonyította az a fél csizma, amely a kapuja felett lógott. Oda vitték a hibás csizmát.

Kanyó uram feltette az okulárét, megvizsgálta jobbról-balról a csizmát, s csóválgatta a fejét:

— Bezzeg az én műhelyemből kikerült csizmának ítéletnapkor sem esik le a sarka.

— Jól van Kanyó uram — biztatta Korponai vitéz —, csak most azon legyen, hogy minél hamarább ép legyen a csizma, mert nem tudjuk: melyik percben kell továbbindulnunk, ha az ellenség rácsap a városra.

Kanyó Mihály nekigyürkőzött a munkának. A munka pedig azzal kezdődött nála, hogy jól meghúzta a fülét a sarokban kalapálgató kis inasgyereknek.

— Már megint lustálkodol, te kenyérpusztító! Hamar fuss a korcsmába egy ice borért, hogy jobban menjen a munka.

A kis inas felugrott a háromlábú székről. Vette a kulacsot, fejébe nyomta a sapkáját, és már indult is a borért. Kanyó uram meg utánakiáltott:

— Egyik lábad itt, a másik ott!

Futott Miska inas a kulaccsal. De csak addig, amíg a piactérre ért. Odaérve elfelejtette a gazdáját, a bort, a csizmát: mert a piactéren voltak kipányvázva a fejedelem válogatott vitézeinek a paripái. A karmazsinruhás, zöldmentés, kócsagtollas vitézek hetykén pengették a sarkantyújukat a kemény köveken. Dehogy tudott volna Miska, a kis csizmadiainas, elmozdulni onnan. Szurtos kötényével legelőre tolakodott, majd kinézte a két szemét a daliákon. Az idő pedig telt eközben. Éppen delet kezdtek harangozni a toronyban, amikor a hegyek felől trombitaharsogás hallatszott. A vitézek mozgolódni kezdtek. Szájról szájra repült a hír:

— Itt az ellenség Nyitra alatt. És a fejedelem hadai távol vannak. Alig néhány vitéz van vele.

A fejedelem szállása felől futva jött Korponai uram.

fejedelem csizmája

Birkás Ákos rajza

— Vigye el a manó azt a lusta csizmadiát! — kiáltotta. — Még mindig nem hozta el a fejedelem csizmáját.

Miska a többit már nem hallotta. Egyszerre eszébe jutott, hogy gazdája várja otthon, mert addig nem készülhet el a fejedelem csizmája. Futott a kocsmába az üres kulaccsal, futott haza a borral. Otthon már nagy munkában volt Kanyó uram. Verte a csizmasarkot, hogy csurgott üstökéről a verejték. Miskának is csak annyit mondott:

— Majd később számolok veled, te naplopó!

Most már gyorsabban ment a munka. Csakhamar elkészült a csizma. Kanyó uram egy pillanatig gyönyörködve nézte munkáját.

— Mintha festve volna! — kiáltott fel. — Most pedig fuss a csizmával, te gyerek, a nagyságos fejedelem szállására.

Kapta a csizmát Miska, és most már igazán futott. Kopogott a papucsa a piac kövein, nem nézett se jobbra, se balra, de annyit mégis észrevett, hogy a karmazsinruhás vitézek eltűntek a piac közepéről. Eltűntek a gyönyörű paripák. Futott a fejedelem szállására. Ott már nem talált senkit. Egy nagybajuszú, vén kuruc vitéz, a legutolsó, éppen akkor zökkent nyeregbe.

— Hol van a nagyságos fejedelem? — kérdezte Miska.

— Már elment — felelte a vitéz.

Most ijedt meg csak igazán Miska.

Most jön még csak az igazi hadd el hadd, mikor hazakerül a csizmával. Dehogyis mert volna hazakerülni. Vállára vetette a csizmát, és futott esze nélkül arrafelé, amerre az utolsó vitézt elnyargalni látta. Vitte a csizmát a fejedelem után.

Egy hét múlva, amikor éppen Léva alatt táboroztak a kuruc hadak, egy délután nagy nevetéssel lépett be Korponai uram a fejedelem szobájába:

— Nagyságos fejedelem, meghozták Nyitráról a csizmát! Azt a csizmát, amit otthagytunk reparációba. Csak most ért ide vele a csizmadiainas.

A fejedelem elmosolyodott:

— Hadd lássam azt a gyereket!

Korponai uram csakhamar betuszkolta a szurtos kis Miskát a fejedelem elé. Miska tán még szurtosabb volt, mint máskor. Nyakig poros a hosszú utazástól. Kezében a csizma. A szeme pedig csudálkozva tapadt a fejedelem lábára.

— Nini, hát már van csizmája a nagyságos fejedelemnek?! — kiáltott fel.

A fejedelem nevetett:

— Van nekem, öcsém, tán három pár csizmám is, ha nem négy.

— Én pedig már egy hete futok szakadatlan, hogy idejében elhozzam a csizmát — mondta Miska szomorúan.

Jót nevetett a fejedelem a kis csizmadiainason. Gazdagon megjutalmazta, és úgy küldte haza Nyitrára. Kanyó uramnak pedig megüzente, hogy ne bántsa ám valahogy Miskát, mert a csizmát mégiscsak elhozta.

Szentmihályi Szabó Péter

EGY BARACKFA...

Egy barackfa két szép ága,
egy anya meg a leánya,
együtt lengedez a szélben,
együtt dalol tündérképpen.

Árnyat ernyőz hajuk sátra,
a csendjük is muzsikálna,
alattuk egy legénykében
is ez a dal dúdol éppen.

Ó, kislegény, meg ne szólalj,
elriasztod őket szóval,
nem barackfa két szép ága
leng, de két szelíd madárka.

Káldi János

ÍGÉRGETŐ

Pántlika, pántlika, hegy vállán,
csodaszép, hétszínű szivárvány!

Elmegyek délután, letépem,
elhozom nyolc-lovas szekéren.

Felkötöm gyöngyvirág nyakadba,
lobogjon messzire suhogva.

Hordhatod hétköznap, vasárnap,
hetedhét határban csodálnak.

Pántlika, pántlika, hegy vállán,
tiéd lesz délután, juhászlány!

Nagy Katalin

MINI MESE

A legnagyobb sikert Palkó Pista aratta a lekvárfőzéssel. A szakácspróbára rajta kívül még hatan vállalkoztak, azok is megállták a helyüket.

A raj volt a zsüri, végigették a hét fogást. Azért volt hét, mert mindenki mást főzött nagy komolyan. Ők meg azért voltak komorak, mert szigorúak akartak lenni, pártatlanok. Senki nem ismert most padszomszédot, barátot, maguk elé néztek, úgy nyelték az ételt. Annyiban is nehéz volt a dolguk, hogy csak egy-két falatot ehettek mindenből, akárhogy is ízlett. A rajvezető figyelmeztette őket erre, hogy aki az elején jóllakik a hagymásrántottából, gulyásból, az a végén már nem lesz igazságos a palacsintával, kiflitortával, mert nem ízlik már; jóllakott. A zsüri belenyugodott a dologba. Volt aki azt is tudta, hogy a hivatalos borkóstolóknak az ízlelgetés után ki kell köpniök a kortyot, így szabályos. Még szerencse, hogy ők nem hivatalos kóstolók.

Palkó Pista elsöprő győzelmét végül is a versenytársak biztosították. A zsüri is tíz pontot adott a csipkebogyólekvárra, de ehhez még hozzájárult a próbázók véleménye, akik nemcsak az eredményt dicsérték, hanem az egész munkát ami benne van. Tudták, hogy Pista maga szedte a csipkebogyót, amikor az őrs az erdőmező titkait kutatta. Pista ilyen hasznos titkot fedezett fel már akkor is. A birsalmát otthonról hozta. Meg a szitát, lábast, fakanalat, ami nem volt könnyű, mert a nagymamája nem akarta odaadni. Nem hitte el, hogy az unokája lekvárt főz. Pedig főzte jó sokáig a kétféle gyümölcsöt. Aztán átpasszírozta a szitán. Hozzáadta a megfelelő cukrot, ő tudta, hogy mennyi kell. És azzal együtt 20 percig továbbfőzte, folytonosan keverve, ami fárasztó és unalmas. De Pista nem bánta, csak nézte az óráját és kavart; elszédült, aki nézte. Az üvegeket előmelegítette, úgy tette csak bele a kész lekvárt. Olyan volt az, mint tűzhányóban a láva, pöfögött-rotyogott. Aztán lekötötte celofánnal, az volt a befejezés. A zsüri persze rögtön le is vette a celofánt, különben hogy kóstolta volna meg a csipkebogyólávát?!

Egy üveggel haza is vitt a győztes. Kis címkét ragasztott rá, odaírta a dátumot és még azt, hogy „a szakácspróba győztese".

Pár nap múlva vendégek jöttek Pistáékhoz ebédre. Nagymama fánkot sütött, mindig azt süt, mert az összes vendég dicséri. Azt mondják rá, szalagos, ez állítólag nagy csoda.

Az ebéd kis veszekedéssel kezdődött, mert öcsi azt mondta, ő addig nem ebédel, amíg be nem mutathatja a vendégeknek a tótágast. Apu mérges volt, de a vendégek illedelmesen megnézték öcsit, pedig közben kihűlt a levesük. A fánktól már javában ájuldoztak a vendégek hogy csodajó, amikor anyunak eszébe jutott Pista győztes-lekvárja. Eldicsekedett a vendégeknek a fia győzelmével, aztán be is hozta bizonyítékul az üveget. Éppen jó lesz a fánkhoz ez a lekvár!

Pista akkor azt hitte, elsüllyed a szégyentől! A celofán közepe beszakadva, ami tudvalevőleg a szakács hibája, mert akkor fordul elő csak... De ez még semmi! A lekvár szép, feszes teteje összetúrva! Maszatos az üveg kívül is...

— Ezt valaki kóstolgatta — állapította meg apu, és szúrós szemmel nézett öcsire. Mindenki őrá nézett, de ő tagadta a nyalakodást és megsértődött. Azt mondta, nem is áll több tótágast.

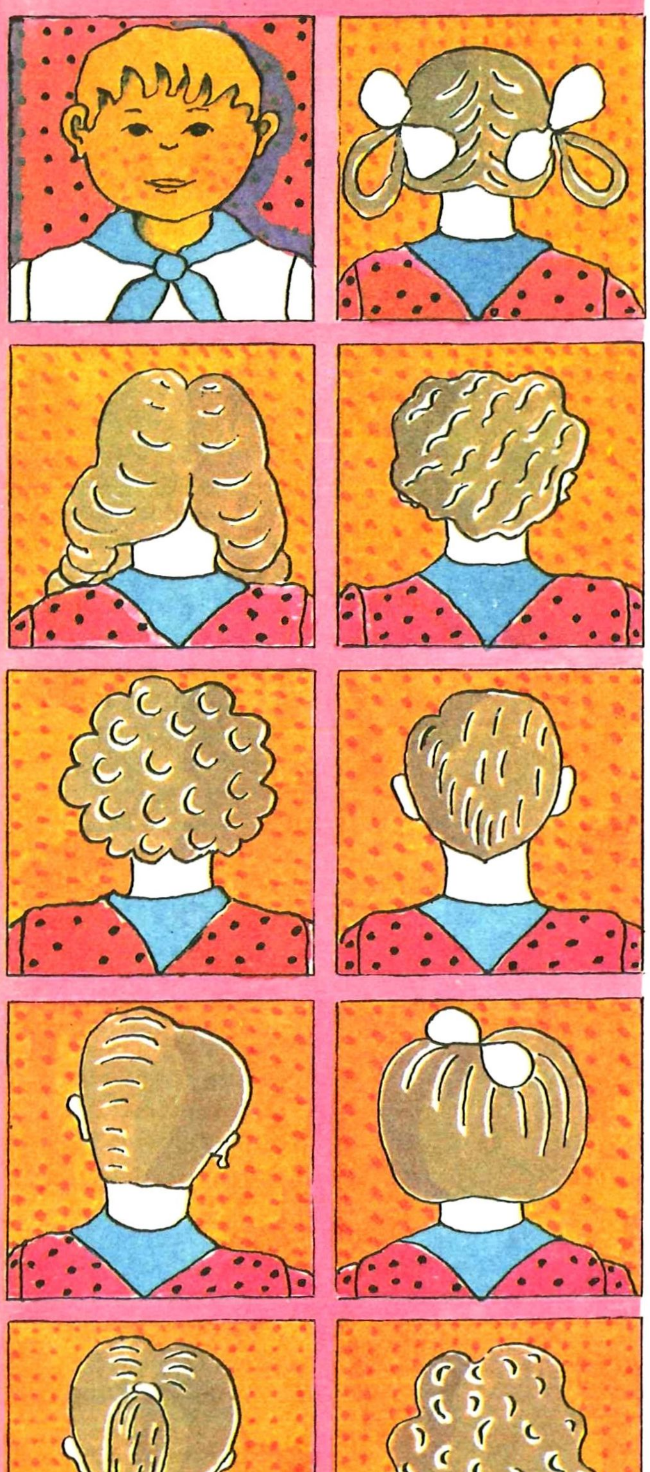
Amikor a vendégek elmentek, Pista rögtön meg akarta verni az öcscsét. Még szerencse, hogy nem tette! Mert mielőtt nekilátott, a nagymama bevallotta, hogy ő kóstolgatta a lekvárt. Csak azért, mert nem bírta elhinni...

Hogy ne mondjon semmi sértőt, gorombát, ez volt győztes-szakács-Pista számára az igazán nagy próbatétel.

Janikovszky Éva

AZ EGYTAGÚ ŐRS

Kugli mindent elmondott a mamájának. Vagy fél órát mesélt egyfolytában a Rakéta őrs gyűléséről meg az egyhangú határozatról, meg arról, hogy ki mit szólt hozzá a második bében. Mert, persze, mindenki hozzászólt. És miket mondtak!

Kugli mamája türelmesen végighallgatta az egészet, aztán fölsóhajtott:

— Szegény Császár nagymama! Hogy egy ilyen rendes néninek ilyen haszontalan unokája legyen! És milyen büszke rá szegényke!

Ennyit mondott Kugli mamája, s ez elég volt ahhoz, hogy elindítsa a váratlan események sorát.

Mert Kugli másnap elsétált a ház elé, ahol Császárék laktak. Egy darabig csellengett a kapu előtt. Aztán valahogy fölvitte a lába a harmadik emeletre, egyenesen Császárék ajtaja elé. Megnyomta a csengőt. Erika nyitott ajtót. Nem akart hinni a szemének.

— Te vagy az, Kugli?

A kisfiú beismerően bólintott. Hát mit csináljon, ha egyszer ő az?

— Akkor gyere be! — s Erika olyan szélesre tárta az ajtót, hogy azon öt Kugli is befért volna.

Ki jött, szívecském? — kérdezte egy öregnénihang a konyhából.

— Én! — válaszolta Kugli illedelmesen, és meghajolt a konyhaajtó felé. — Csókolom!

Császár nagymama kinézett az előszobába, és Kuglira mosolygott.

— Vagy úgy, te vagy? — mondta, és minden szóhoz bólintott egyet. — Kisdobos vagy, ugye? Erika őrséből, ugye?

Kugli visszabólogatott Császár nagymamának, de mielőtt megszólalhatott volna, Erika sietősen a másik ajtó felé tuszkolta.

— Erre gyere, erre! — és már bent is voltak a szobában.

— Árulkodni jöttél? — fordult szembe Kuglival a nagylány és olyan gyorsan lélegzett, mintha futott volna, pedig állt. — Meg akarod mondani anyuéknak? Itthon nem tudják! Anyuék azt hiszik, hogy én még őrsvezető vagyok. Szégyelltem megmondani nekik, ha tudni akarod. Mert olyan büszkék voltak rám, hogy őrsvezető lettem... A nagymamám minden nap elmesélte a postás bácsinak meg a közértes néninek meg mindenkinek.

— Tudom — mondta Kugli, és levetette a sapkáját, mert pokoli meleg volt a szobában —, az én mamám a közértes néni.

— A te mamád? — Erika nagyon izgatott lett. — És a mamád mindent tud?

— Persze — nyugtatta meg Kugli. — Mi otthon mindent elmesélünk egymásnak.

— Azt is elmesélted, hogy én kétszer nem mentem el a kisdobos foglalkozásra?

— Persze. De háromszor nem jöttél el. A harmadik a kirándulás volt. Pedig labdát is vittünk.

— És azt is elmesélted, hogy megszöktetek tőlem?

— Azt is — biztosította Kugli. — De nem szöktünk.

HORVÁTH MÁRIA

Megtanácskoztuk, hogy te nem törődsz velünk, és elhatároztuk, hogy a Rakéta őrs átmegy a Béke őrsbe, mert a Németh Anikó rendes őrsvezető, törődik az őrsével. Ezt mindenki megszavazta. Én is. De aztán megsajnáltam a nagymamádat.

— A nagymamámat?

— Persze — magyarázta Kugli. — Szegény úgy örül, hogy az unokája őrsvezető, mikor nem is vagy az, mert már nincs őrsöd. Egy őrs nélküli őrsvezetőnek pedig nem lehet örülni. Hát gondoltam, visszajövök hozzád őrsnek. Az egytagú őrs is jobb, mint a semmi. Azt is lehet vezetni.

Erika ránézett a kisfiúra. Elég sokáig nézte.

— Mért hívnak téged Kuglinak? — kérdezte végül.

— Látod, még ezt sem tudod — mondta Kugli szemrehányóan. — Hát nem látod, hogy kuglifejem van?

— Nincs is kuglifejed — tiltakozott Erika. — S ha tudni akarod, nagyon rendes dolog tőled, hogy visszajöttél. De nem fogod megbánni?

Kugli csak a fejét rázta.

— Jól van, megpróbáljuk — mondta Erika, és kezet nyújtott az őrsének. — De megmondom neked előre, hogy nem lesz könnyű.

Nem is volt az. Már megmondani sem volt könnyű másnap az osztályban, de ami azután következett, az igazán nehéz volt. A Rakéta őrs kilenc hajdani tagja mind Kuglira támadt.

— Áruló! — kiabálta a hosszú Kis. — Szégyelld magad!

Kuglinak nagyon rosszul esett, hogy barátai ellene fordultak. A nagyszünetben egyedül ácsorgott az udvaron, s ha Erika nem várja meg tanítás után, hazafelé is egyedül ment volna. Így azonban kettesben mentek.

— Nézzétek! Vonul az egytagú őrs! — Csúfolódott Kövér Berci.

— Kugli sétáltatja az őrsvezetőjét! — kiabált utánuk Sós Robi.

— Most persze haragszanak rád — sóhajtott Erika. — Hidd el, Kugli, okosabb volna, ha megmondanám, hogy mi történt. Otthon is meg Ibi néninek is. Ennek semmi értelme.

— Mi az, most te akarsz megszökni tőlem? — fortyant föl Kugli. — Tudod, az a baj, hogy te nem tudsz gyerekekkel foglalkozni. Azért untad az őrsöt is. Nem tudtál velünk se beszélni, se játszani. Majd én megtanítalak. Vasárnap elviszel engem kirándulni. Ha azt akarod, hogy örüljek, akkor hozzál szánkót is, mert nekem nincs.

És Erika hozott. Szánkóztak, hógolyóztak, még csúszkát is csináltak. Erika akkorát esett, hogy Kuglinak a könnye potyogott a nevetéstől.

Vasárnap nagyon jó volt, de hétfőn annál rosszabb. Ibi néni az utolsó csöngetés előtt kihirdette a második bében, hogy papírgyűjtési verseny indul a kisdobosőrsök között. Amelyik őrs három nap alatt a legtöbb papírt gyűjti, az tavasszal hajókirándulásra megy.

— Készítsetek tervet az őrsvezetőkkel — mondta Ibi néni —, nehogy mindnyájan ugyanazokba a házakba menjetek. Megértettétek?

Az egész osztály Kugli felé fordult. Ugyan szól-e? Nem szólt.

— Rendben van, gyerekek? — kérdezte újra Ibi néni.

— Igen! — zúgta a második bé, és Kugli hangját külön lehetett hallani. Szokatlanul magas volt.

Csöngetés után valamennyi őrs röpgyűlést tartott. Németh Anikó körül huszonegy kisdobos tolongott, nem lehetett mellettük elférni a folyosón. De Anikó keresztülfurakodott a gyerekek gyűrűjén, és odament Erikához, aki egy ablakmélyedésbe húzódott egy tagú őrsével.

— Én ezt így nem csinálom — mondta Anikó. — Ez igazságtalan. Huszonegy egy ellen, az nem verseny! Közösen kell indulnunk, de nem tudom őket meggyőzni.

— Engem se! — jelentette ki Kugli. — Te csak legyél egészen nyugodt, a Rakéta őrs állja a versenyt!

Erika az őrsére nézett, aztán bólintott. Anikó mérgesen legyintett.

— Elment az eszetek. Szeretném tudni, mi lesz ebből?

Az első napon a Béke őrs huszonegy tagja negyvenhét kiló papírt gyűjtött. Az egytagú Rakéta őrs kilencet. Kugli olyan fáradt volt másnap az iskolában, hogy torna órán utolsó lett a futásban. De azért délután folytatta a gyűjtést. Estefelé összetalálkozott a Béke őrssel. Azok párokban jártak, s ahol meglátták Kuglit, körülfogták.

— Ti mennyit gyűjtöttetek? — kérdezte a hosszú Kis, mint ha Kugli valóban egy őrs volna.

— Összesen húsz kilót — mondta Kugli. — De lehet, hogy egy kicsit kevesebbet mutat a mérlegünk.

A Béke őrs akkor már a száztizenkét kilónál tartott.

Harmadnap délután Kugli újra nekivágott az emeleteknek. Még nyolc ház volt hátra. Hiába segített Erika, nem tudták bejárni. Este hétkor megmérték Erikáéknál a papírt. Összesen harminckét és fél kiló lett.

— Mindegy — mondta Kugli. — Úgyse szeretek hajózni.

— Hazakísérlek — ajánlkozott Erika. — Késő van.

— Anyuék dolgoznak, nálam van a kulcs — nyugtatta meg Kugli. — Inkább kötözd össze csomagokba a papírt, hogy reggel be tudjuk vinni.

Erika még a papírt rakosgatta az előszobában, amikor valaki megdöngette az ajtót, még bele is rúgott egy kicsit. Kugli volt. Karjában akkora halom újságpapír, hogy majd összerogyott alatta.

— Ide süss! — lihegte, ahogy beesett az ajtón. — És ez még semmi! Az egész előszobánk tele van. És csupa kétforintos gyönyörű tiszta újságpapír. Csak én gyűrtem egy kicsit össze, mert nem tudtam bemenni. Annyi papírt dobtak be, hogy eltorlaszolták az ajtót! És még a házfelügyelő néninél is van, rengeteg. Legalább száz kiló!

Kugli nem túlzott. Pontosan száztizennégy és fél kiló volt. Kugliéknál mérték le a konyhamérlegen, de Erikának megfájdult a karja, mire háromkilónként fölemelgette.

— Csak tudnám, hogy ki hozta! — mondta Erika már vagy tizedszer.

— Fogalmam sincs! — visszhangozta Kugli ragyogó szemmel.

Pedig mind a ketten tudták.

Másnap reggel az egytagú őrs már fél hétkor nekifogott a szállításnak. Szerencsére az iskola közel volt, kiszámították, hogy ötször kell fordulniuk, ha Kugli papája is segít. De nem volt rá szükség. Háromnegyed hétkor már ott ácsorgott Kugliék ajtaja előtt a Rakéta őrs valamennyi régi tagja. Hét után néhány perccel az összes papírt átvitték az iskolába. A verseny eredményét Ibi néni hirdette ki délben, a tornateremben.

— Első lett a Rakéta őrs száznegyvenhét és fél kiló papírral. Az őrs tíz tagja és Császár Erika őrsvezető kitűnő munkát végzett.

Valaki hangosan szipogott.

— Gyerekek, gyerekek, sose hoztok zsebkendőt, mikor náthásak vagytok! — mondta Ibi néni.

Pedig csak Császár Erika szipogott, és nem is volt náthás.

Túrcsány Péter versei

Gyerek-morze

ti-ti-ti-tá
titok!

ti-ti-ti-tá
tika!

Bekecs

Kecs,
Kecs,
Bekecs!
Kecskebunda —
reccs!

Szétszakadt a hátadon.

Soproni stüszikalap

ló!
ló!
ló!
lődörög a
Lőverek
oldalában . . .

ól!
ól!
csirkeól!
róka-bóka
ólálkodik
oldalában . . .

lő!
lő!
lövedéket lő!
Lőverekben
stüszi-vadász
browinggal!

Ráduly Márt

Ha hiszitek, ha nem, én még ismertem az utolsó óriást. Fent élt a hegyen, ahová naponta rőzsét szedni jártam. Messziről lehetett látni, amint üldögélt naphosszat a legmagasabb szikla tetején és hosszú lábait lelógatta a völgybe. Vörös haja szinte lángolt, ha rásütött a nap, s ha tenyerét a nap elé tartotta, alkony borult az egész környékre.

Játékos természetű volt. Ha elunta magát, csak felnyúlt az égre, megkavarta a felhőket és szanaszét dobálta. Néha röptében elkapta a sasmadarakat, tenyerébe ültette őket és elbeszélgetett velük.

Őseitől elütően, igen jámbor óriás volt. Emberekkel nem barátkozott. Ha valaki a völgyből feljött a hegyre és közelébe ért, az óriás hirtelen ködfelhőbe burkolózott és eltűnt nyomtalanul. Közel és távolban már csak a köd ült a hegyen.

Egy nap azonban, a szokásostól eltérően, ahogy rőzsét gyűjtögetve a közelébe értem, nem mozdult a helyéről. Bevárt. Bevárt és megszólított:

— Elnézem, ahogy naponta feljössz a hegyre. Százszor is lehajolsz, hogy egy kis ágat összegyűjts. Megsajnáltalak. S mert már úgyis untam, hogy tétlenül élek, elhatároztam, hogy segítek neked. Idenézz! Kitépek annyi szálfát tövestül, amennyit csak akarsz! Akár egy erdőre valót! — szólt, s máris megragadta maga körül a hatalmas szálfákat és gyökerestül kitépve nagy halomba rakta.

Szerettem volna elszaladni, de mozdulni se bírtam. Mintha földbe gyökerezett volna a lábam.

— Nem is örülsz neki? — csodálkozott rám elkedvetlenedve a vörös hajú óriás, és visszaült kedvenc sziklájára. Hiszen életed végéig nem lesz tüzelőre gondod!

— De hiszen meg sem tudom mozdítani ezt a tömérdek fát! — szólaltam meg végre.

— Segítek neked! Beteszem az udvarodba! — ajánlkozott lelkesen az óriás.

— Még csak az kéne! — ijedtem meg. — Ha akkora udvarom lenne, mint a fél falu, még akkor se férne el ottan.

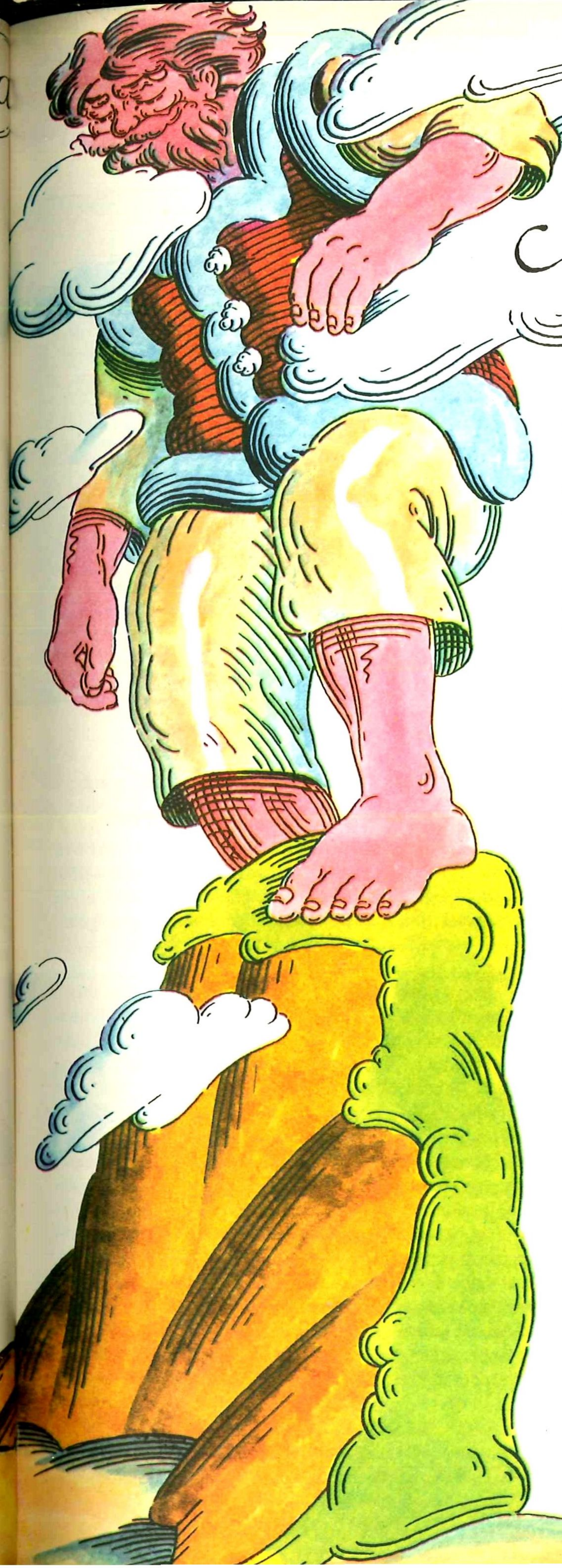
— Hát akkor, hogy segítsek rajtad? — kérdezte töprengve az óriás, de máris felragyogott a szeme, mint akinek jó gondolata támadt. Hirtelen felnyúlt az égre, a napot leemelte, tenyerébe vette és felém nyújtotta.

— Neked adom a napot! Vidd haza, akaszd a kéményedre! Nem fogsz többé fázni és az ételedet is megfőzheted a nap melegével!

Az utolsó óriás

Újabb ajándékától még jobban megijedtem. Ha a napot a kéményemre akasztom, leég a házam s belőlem is hamuba sült pogácsa lesz. Sietve tiltakoztam.

— Túl forró ajándék nekem a nap — szóltam —, akaszd csak vissza, kérlek a helyére, az égre! Ha minden áron adni akarsz, ne ilyen nagyot, kisebb ajándékot adj nekem!

— Ej, de válogatós vagy! — ráncolta most már haragosan homlokát az óriás. — Neked semmi se jó? Na várj csak! Még egyet próbálok utoljára! A föld mélyéből folyton égő tüzet fakasztok neked az udvarodra. Nézd, ilyet!

Azzal, akkora nagyot dobbantott, hogy hét határban megremegett a föld, lába nyomán rés támadt és égigérő láng csapott föl.

— Ez végre jó lesz? — nevetett harsányan a lángokon keresztül és várta elismerésemet.

Ijedten hátráltam.

— Leég a fél falu, ha ilyen tűz csap föl az udvaromban! Kérlek, hagyd abba, ne akarj rajtam segíteni!

— Hát semminek se örülsz? Nem tudok neked segíteni? Nem tudok segíteni még egy ilyen kis emberkén sem? — szólt csüggedten az óriás. — Akkor mit ér a roppant nagy erőm — mit ér a tudományom?

— Te jó vagy és valóban nagy a te erőd! — vigasztaltam. — A baj csak az, ajándékaid nem embereknek valók! Más a te világod és más a miénk.

Az óriás elkomorult és akkorát sóhajtott, hogy kialudt az égigérő láng, és két hatalmas könnycsepp csordult ki a szeméből. Ahogy azok a földre értek, az előbbi tűz helyén tiszta vizű tó lett belőlük. Aztán, messzehangzóan, hogy a hegyek is visszhangozták, panaszosan följajdult.

— Akkor minek élek itt a földön, utolsóként az óriások közül, ha az emberek között nem tudok mit kezdeni az erőmmel? Legjobb, ha megyek a társaim után.

És, mint régebben is, ha ember jött a hegyre, az óriás hirtelen ködfelhőbe burkolózott és eltűnt a szikláról nyomtalanul. Közel s távolban már csak a köd ült a hegyen. Azóta nem látta őt senki a környéken, csak a kis tengerszem maradt meg a szikla tövében, ami az utolsó óriás könnyéből fakadt.

Vida Győző rajza

ŐRIZZÜK

Siófok... Ma világhírű üdülőhely, a Balaton fővárosa. Korszerű szállodái, üzletei tízezrek gondtalan pihenését szolgálják hosszabb-rövidebb időre minden évben. A város a nyári idény elmúltával sem csendesedik el, csupán a hangjai másfélék: az idegenforgalom zaja kíséretté halkul, a fő dallamot a munkahelyek, az iskolák, az új lakónegyedek és a régi utcák együtt szólaltatják meg.

Siófok... A század elején csöppnyi, hallgatag település, de nem sokkal később nagy történelmi események tanúja. Gyönyörű tavasz köszöntött 1919-ben Siófokra, a szomszédos Somogyra s az egész hazai tájra, amikor március 21-én kikiáltották a Tanácsköztársaságot. A fővárosban működő forradalmi kormány egyik napról a másikra érvénytelenítette a nép felemelkedésének útját álló törvényeket, és helyettük új intézkedéseket hozott. Végrehajtásukkal a vármegyékben egy-egy harcban kipróbált, hű emberét bízta meg. Somogy élére így került Latinka Sándor, aki Kaposváron azonnal munkához látott. Védelmezte a forradalom vívmányait, és önálló kezdeményezései is a Tanácsköztársaság érdekeit szolgálták. Ő szervezte meg például a somogyi földeken az ország első termelőszövetkezeteit. Munkáját nem fejezhette be. A Tanácsköztársaságot idegen túlerővel és árulással megbuktatták. Latinkát és elvtársait elhurcolták, majd szeptember 16-án, a nádasdi erdőben kivégezték. Hamburger Jenő Latinka-balladája így örökíti meg a napot:

„A Latinka az utolsó,
tust húz rá a muzsikaszó.
Nincs irgalom, kegyelem:
várja már a maga ásta sírverem."

A Tanácsköztársaság végnapjait a gyász és a várakozás hosszú csendje követte, akár az 1848-as forradalom bukását. Csak 1945-ben törte meg a győzelem örömkiáltása. Azóta Siófokon és az ország minden zugában a legifjabb iskolások is tudják, érzik, hogy életük, otthonuk rövidke krónikája valamiképpen mindig összefüggésben volt és marad a múlt nagy forradalmi eseményeivel.

Siófok 1. számú általános iskolájának több mint hatszáz tagú úttörőcsapata Latinka Sándor nevét viseli. Az úttörők jól ismerik névadójukat. Ha Latinka Sándorral beszélgethetnének, bizonnyal sok mindent kérdeznének, és azt is szégyenkezés nélkül elmondhatnák, miképpen tanulnak, dolgoznak, formálódnak együtt a gyerekek itt, az iskolában és az úttörőcsapatban. Ha beszélgethetnének...

A kívánság, mint valami mesében, megvalósult: a 4. b-ben a kisdobosok rögtönözték a soha el nem hangzott beszélgetést. Képzeletük könnyen átugrott jó fél évszázadot, s máris meghívhatták Latinka Sándort, a forradalmárt és tisztelt névadót. Ha pedig meghívhatták, bizony sikerült is a találkozó, mármint képzeletben. A képzeletet

A különös

valóságos album segítette, amelyet az úttörők 1969-ben állítottak össze a Tanácsköztársaság megalakulásának 50. évfordulóján Latinka Sándor életéről. A kisdobosok olyan beszélgetést kerekítettek, hogy öröm volt meghallgatni.

Hogyan lesz valakiből hős?

— Könnyebb megmondani, hogyan nem: senki nem választja a hősiséget hivatásul. A hősök is olyanok, akár a többi ember, csak éppen bizonyos helyzetekben, sorsfordító pillanatokban nem futnak el, hanem teszik, amit lelkiismeretük parancsol.

— Mikor szánta el magát a harcra?

— Pontosan nem tudnám megmondani. De talán mégis. Apám kovács volt Pécskán. Én kereskedelmi iskolába jártam. Jutalomból Ogyesszába, Konstantinápolyba küldtek, tanulmányútra. Itthon akkoriban már éles hangú cikkeket írtam az igazságtalanságokról. Láttam az aratósztrájkokat. És az egyik nyári szünidőben, amikor Pécskán írnokoskodtam, döbbenten figyeltem, hogy egy csendőr folyton szidja, sőt ütlegeli az ártatlan román parasztokat. Annyira felháborodtam, hogy leütöttem a csendőrt. Persze, menekülnöm kellett, Németországba kerültem. Azt hiszem, ez az eset tette számomra világossá: a magányos verekedő nem ér célt. Közös harcra van szükség, azt pedig szervezkedésnek, közös, nagy elhatározásnak kell megelőznie.

— Tudjuk, ezután valósággal meglódultak az esemé-

Bertalan Andrea 2. a osztályos tanuló rajza — Siófok

találkozó

nyek az életében. Folytonos utazás, kapcsolatteremtés, ismeretszerzés, szervező és újságírói munka.

— Azért sok élményem közül mégis kiemelkedik Párizstól vett búcsúm. Álltam a kommunárok fala tövében, és a francia munkásdalt énekeltem, amelyet így fordítottam magyarra: „Fel, vörösök, proletárok, / Csillagosok, katonák..." Amit pedig Kaposváron megértem, azért magáért is érdemes volt vállalnom minden következményt: részt vehettem annak megvalósításában, amiért korábban sokadmagammal küzdöttem.

— A somogyi téeszek megalakulása még aTanácsköztársaság eseménydús időszakában is szenzáció volt. Móricz Zsigmond egyik híressé vált riportja is beszámol róla.

Szünet, amelyben elidőzik az emlékezet. Mindenki a végre gondol. Az éjszakát bevilágító máglyatűzre, a fegyverdörrenésre.

— Hanem mostanában egészen más idők járják — veszi át a kérdező szerepét a vendég. — Hogyan éltek, mivel foglalkoztok?

— Minden kisdobosunk volt már külföldön szüleivel. Némelyikük valóságos világjáró. Kár, hogy a lábuk előtt fekvő Balatont még nem ismerik igazán: a 234 tagú társaságnak csak a fele tud úszni.

— De kézimunkázni mindannyian tudunk, a fiúk is — vágják rá a pajtások ugyanazzal a tréfás kedvvel, ahogyan az imént Biczó Józsefné, illetve Ági néni jellemzése szólt a mai hétköznapokról.

Aztán honnan, honnan nem, egymás után kerülnek elő a bizonyítékok. Szlavon Ági subapárnáján Magyarország térképe, Parrag Árpién Frédi és Béni feje, Kocsik Tamás pedig egyszerűen piros és fekete négyzeteket varrt a lyukacsos szövésű anyagra.

— Márta Hajnalka is nagyon ügyes, ő készítette a Kisdobosok vagyunk mi címmel meghirdetett városi versenyre a legszebb Télapót.

— Kikkel és miért versenyeztek?

— Azért neveztünk be, hogy megtudjuk, ki a legügyesebb, legokosabb közülünk, vagyis a város három általános iskolájának kisdobosai közül.

— Úgy tudom, a kisdobosok őrsökben tömörülnek. Hogy hívják a ti őrseiteket?

— Ciwyl és Apacs.

— Nem szokványos nevek.

— Nekünk a tévéből ismerősek. Mindenki tudja, hogy Ciwyl egy lengyel film kutyaszereplője. Apacs pedig egy indián törzs neve. Bizony szükségünk lett volna rájuk a legutóbbi túránkon, hogy hamarabb eltaláljunk a célig. Az irányt ugyan mindenütt sárga alapra festett fekete ember mutatta, de vagy a fekete ember csúfolódott, vagy valami más, rejtélyes ok játszott közre, mert háromszor tévedtünk el a siófoki hajóállomás és Koloskavölgy között.

Eltart még egy ideig a különös találkozó, amelynek végeztéül a képzeletben megjelent Latinka Sándort valóságos csatakiáltás búcsúztatja:

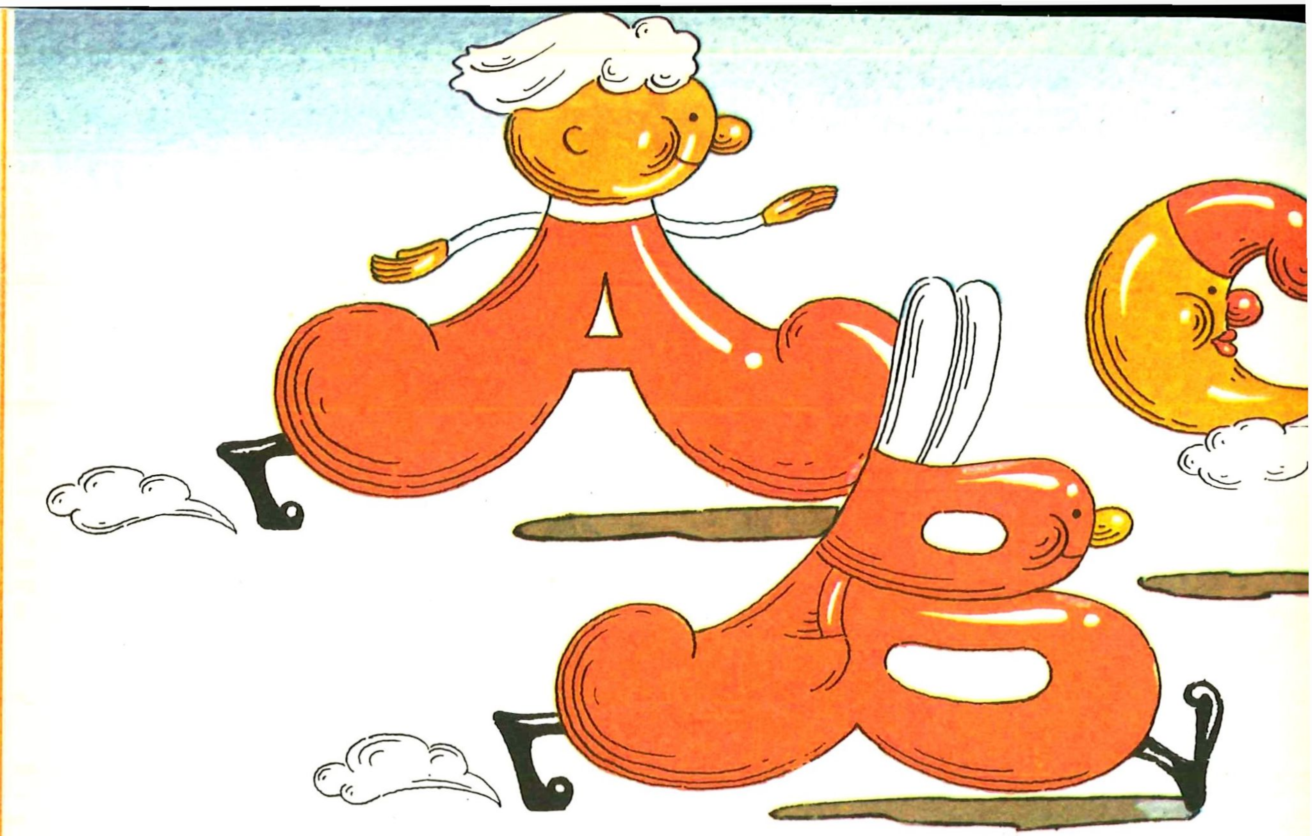
„Tűz, tűz,
lobog a, lobog a
láng, láng, láng!"

Még visszhangzik az iskolafolyosó, amikor a legifjabb kisdobosokkal, a 2. a osztály Móra Ferenc rajával is megismerkedünk. A Cinke, a Fecske és a Harkály őrs még keveset tud Latinka Sándorról s arról az időről, amelyben munkálkodott, a jelenben azonban jól eligazodik. Az őrsök tagjai találnak maguknak feladatot a tanuláson kívül is: madáretetőket készítettek és ők is próbára teszik ügyességüket a városi versenyen.

Elárulják, hogy azért óvatosan elindultak már visszafelé is az időben: szüleik múltját, a régi kisdobosok életét szeretnék megismerni.

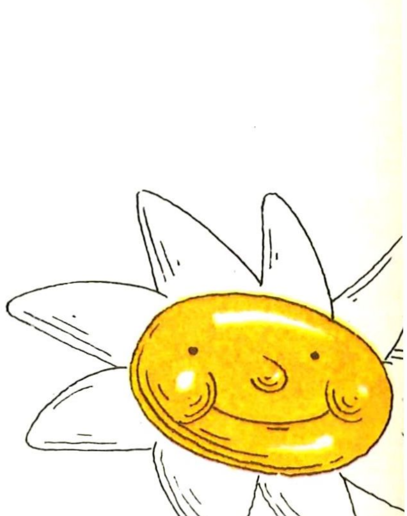
A Latinka Sándor úttörőcsapat munkája egyenletes és sokoldalú. A tanulmányi versenyek meghirdetése és értékelése csaknem egészében önálló csapatmunka. Az iskolarádió műsorának összeállítása ugyancsak az úttörők és kisdobosok önállóságát dicséri. A csapatot 1971-ben a KISZ Központi Bizottsága vörös selyem zászlóval tüntette ki. A kisdobosok és úttörők most is megteszik a magukét. Legutóbb például 160 fát ültettek el a Sorház utcában és az Ezüstparton. A facsemeték még gondozásra szorulnak. Óvják hát mind a százhatvanat, akár őket az előttük járó nemzedék.

Józsa Teréz

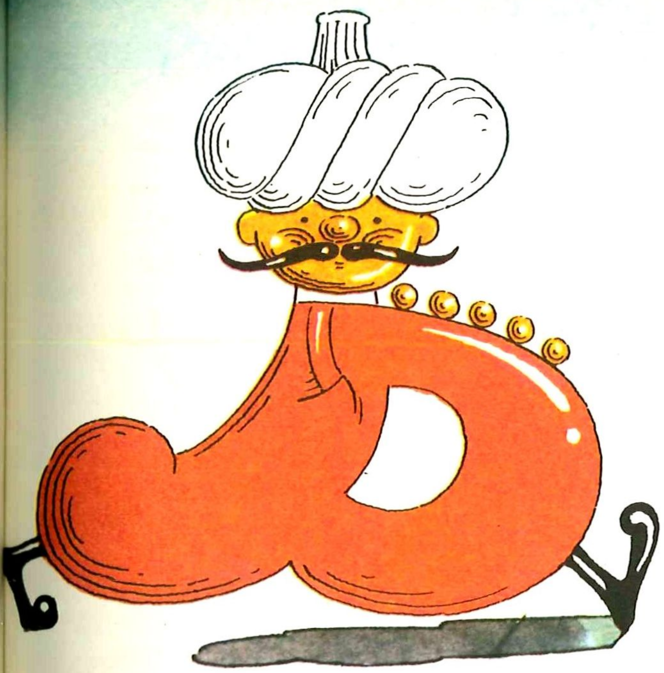
Virág, virág — napsugár! A tiszalöki Jótanulás raj pajtásai kiadták a jelszót: legyen virágos Tiszalök! Tulajdonképpen már ősszel elkezdődött a munka a virágos faluért. Akkor magokat gyűjtöttek. Télen palántákat nevelgettek. Most tavaszra elültetik, gondozzák és öntözgetik. A házak ablakában és az útmenti kiskertekben látható majd munkájuk eredménye. Idejében szólunk minden kisdobos rajnak: a tiszalöki példa követőkre vár!

Mi lehet a suli alatt? Hogy mi van az iskola és egyáltalán egy épület alatt, azt a kiscsoportosok is tudják: hát a pince..Az van a horti iskola alatt is — de nem ám akármilyen! A nyolcadikos úttörő pajtások látva a gomba módra szaporodó ifjúsági pinceklubokat elhatározták, hogy iskolájuk meglehetősen nagy föld alatti helyiségeiből úttörőotthont alakítanak. Akkora az, hogy négyszáz gyerek is belefér! Az átadás határideje: 1976 gyermeknapja. Persze, a nyolcadikosok szeretnék, ha az átadás hamarább lehetne s még ők is tarthatnának ott összejövetelt, mielőtt elbúcsúznának az iskolától és a Hunyadi úttörőcsapattól. Kezdeményezésük példamutató. Örömöt szereznek ötletükkel, munkájukkal az utánuk jövőknek!

Könyvmentők „Mentsük meg tankönyveinket! Vállaljuk, hogy úgy vigyázunk rájuk, hogy azok a következő iskolai évben is használhatóak legyenek. Átadjuk az utánunk következő osztálynak és ezzel is kevesebb tankönyvet kell készíteni!" határozták el Páhi község kisdobosai és úttörői. Így takarékoskodnak. Jó lenne, ha ezt nemcsak Páhiban, hanem az ország más községében és városában is elhatároznátok! Maradjanak a könyvek tiszták, firkamentesek! Ha a legutolsó lap aljára üzenetet írtok az „utódoknak" — és rárajzoljátok például az örömöt jelképező napocskát, mellé meg jókívánságotokat, azt, hogy „SOK ÖTÖST" — akkor jogosan került ide a híradás, a napsugaras oldalunkra!

Vida Győző rajza

Á-Bé-Cé-Dé — *kopogtatom az írógépemen, s ahogy folytatnám tovább az ismert dalt, hogy „rajtam kezdé a nagy bölcsességet", — az A betű akadozni kezd, aztán egyszerre megszólal:*

— Elég régóta versz már! Ideje, hogy bemutatkozzam! Akkor talán jobban tisztelsz, hiszen bika volt az ősöm!

Még magamhoz sem tértem, s lám, az N betű billentyűje felesel:

— Az enyém meg kígyó!

És jönnek sorra a többiek: a P száj, az O szem, az S hegy, a D meg kapu őssel dicsekedhet. Végre a nagy kavarodásban Z szólalt meg szelíden:

— Békés természetű vagyok, nem hiába olajág volt a jelem hajdanában. Hallgasd meg mindnyájunk kívánságát: eddig te meséltél a mi segítségünkkel. Most hadd meséljünk egyszer!

Kényelmesen elhelyezkedtem és úgy hallgattam Z-t, az olajágjelű szelídet...

— Régen, mielőtt még mi, az ABC, segítettünk volna leírni az ember gondolatait, az üzeneteket lerajzolták. Barlang falára, lapos csontra — arra, ami éppen kéznél volt. Akkoriban még mammutcsordák legelésztek a mai London és Párizs táján... Sok indián törzs is üzent így egymásnak Amerikában. A legműveltebbnek tartott egyiptomiak sólymokat, libákat, köröket, kezeket rajzoltak jeleknek. Ez volt a képírás, vagy tudományosan mondva h i e r o g l i f. Idővel ez is egyszerűsödött. Ezek a képek csak szótagokat, majd betűket jelentettek. Tulajdonképpen a képírás még ma sem ment ki a divatból, hisz a két lábszárcsont és koponya jelentése mindig halálos veszedelmet jelent, legyen az magasfeszültségű áram, vagy méreg.

— A közlekedési ábrák is a képírás maradványai — mondta O, kinek a szem volt a rajzolt őse. — Ami az ABC-t illeti, azt 4000 esztendeje a sémiták „találták" fel. Akkor húsz jelet alkalmaztak, és a hajdani képírást tökéletes betűkké alakították. A történelem folyamán a mi ABC őseink sokat vándoroltak. A Földközi-tengeren utaztak hajókon, és megismerkedtek velük a föníciaiak. Azok meg, mint afféle kereskedéssel foglalkozó emberek, sokat utaztak és eljutottak Görögországba, meg Itáliába is. Kétezer esztendeig nagyon jól éreztük magunkat a görögök között, hol jobbra, hol meg balra dőltünk, néha fejtetőre álltunk meg hanyatt-vágódtunk. Hosszú vándorlásaink során utaztunk emeletes föníciai hajókon, kosarakban és zsákok mélyén. Így lett aztán az egyiptomi bika rajzos jeléből az A, a kígyóéból az N és mi, többiek...

— Hogy mire írtak bennünket? — kérdezte Z, a szelíd. — Eleinte állatok lapockacsontjaira, pálmalevelekre, fakéregre, állati bőrre vagy cserépre. Az asszírok és babilóniak írnokai agyagtáblákra róttták az ék alakú betűket. Amikor az írás elkészült, a fazekasok kiégették ezeket a cserépkönyveket. Az egyiptomiak szalagra írtak, s ennek anyaga a Nílus folyó egyik vízinövényéből készült. Náddal írtak, melynek bevágták a végét és melyet meghegyeztek. A rómaiak viasztáblácskákra írtak, vagyis inkább véstek, stylussal — éles, hegyes pálcikával. Akkoriban a diák keresztbevetett lábbal ült a tanterem padlóján, térdén a viasztáblával s jobbjában a stylussal.

— Én Pergamosz királyról akarok mesélni — dörrent a bika, vagyis az A szava. — Neve úgy maradt fenn, hogy nagyon szerette a könyveket. Néki és az egyiptomi fáraónak volt a legnagyobb könyvtára. Versengtek is. A fáraó megtiltotta, hogy országából papirusznádat vigyenek ki. Most mutassa meg Pergamosz király, hogyan gyarapszik a könyvtára! No, ha így tett, amaz sem volt rest: ügyes tímárjai segítségével juh- meg kecskebőrből pergament készíttetett. Ez jobb volt, mint a papirusz, nem szakadt olyan könnyen, és mindkét oldalára írhattak. Persze, ezeket a könyveket csak a gazdagok vásárolhatták, mert roppant drágák voltak. A kézművesek és rabszolgák legfeljebb az alapanyag előállításában segédkezhettek.

— A középkorban, tehát hat-hétszáz évvel ezelőtt diákok és szerzetesek másolták a könyveket és sok aranyat fizettek a királyok egy-egy színes rajzú, szép kezdőbetűjű ékes könyvért, kódexért. Aztán jött a papír.

Joó Katalin

Csigaicka

Kisebb fiúk, lányok együtt játsszák — ez az ickajáték legegyszerűbb változata. A játékban ketten-négyen vesznek részt.

A játékosok megállapodnak a sorrendben, majd az első játékos a csiga alakú ábra elé áll, és féllábon kockáról kockára végigugrál a labirintforma közepéig. A belső körben leteheti mindkét lábát, megpihenhet, majd megfordul és ugrál kifelé. Vigyáznia kell, hogy ugrálás közben vonalra ne lépjen, mert ha téveszt, megbukik, és társa folytatja az ugrálást. Ha valaki megbukott, elölről kell kezdenie a játékot, nem lehet folytatni, mint a többi változatnál. Az a győztes, aki először tévesztés nélkül végigsántikál.

A játék változata: ha valaki hiba nélkül végigugrált az ábrán, lehet házalnia. Ez úgy történik, hogy az ábrának hátat fordítva dob valamelyik mezőbe. Ha sikeresen dobott, az lesz a háza. A házba csak a tulajdonosa léphet be, a többieknek át kell ugrania rajta. Ha már annyi ház van, hogy akadályozza a játék folytatását, abbahagyják. Az nyer, akinek a legtöbb háza van. **Debrecen (Hajdú-Bihar m.) Haider Edit gyűjtése**

FIÚ–LÁNY labdaadogató

A játék csak akkor érdekes, ha fiúk, lányok együtt játsszák öten-tizenöten egy közepes nagyságú gumilabdával.

Kiolvasóval kiválasztják, ki lesz a labdaadogató. Az adogató az egy sorban egymás mellé felállt leányok és fiúk elé áll, kb. 3—4 m távolságra, és tetszés szerint dobja valakinek a labdát. Míg a labdát dobja, mond egy nevet. Ha leánynevet mond, akkor csak fiú foghatja meg a ladbát, és fordítva: ha közben fiúnevet mond, csak leány kaphatja el a labdát, még ha éppen valamelyik fiúnak is dobta. Ilyenkor hagyni kell, hogy a labda leessen. A játékosok számától és a megállapodástól függően, ha sokan vannak, már az első tévesztésnél kiállnak a játékból, ha kevesebben, csak a második vagy harmadik tévesztéskor. Az a játékos lesz a győztes, aki utoljára a játékosok sorában marad.

A játék változata: lehet zálogos formában is játszani. Aki téveszt, letesz egy zálogot a labdadobó mellé. Majd zálogkiváltással visszaszerzi. **Békés (Békés m.) Haider Edit gyűjtése**

Tűnődés

Képzeljétek!
Egyik este
fecskepár szállt az ereszre,
Onnan meg át a fűzfára,
fűzfáról a tűzifára.
Tűzifát szobámba vittem.
S most itt vannak mind a ketten
a fecskék.
De kár, hogy csak képzeletben!

Bojtor Ildikó gimnazista, Szombathely

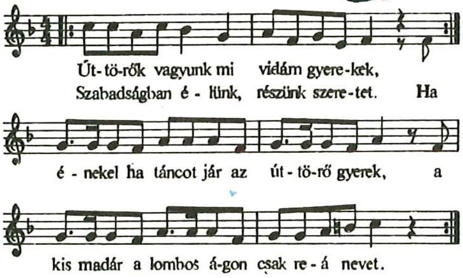
KORMOS LETT a kiscsibe

Hol volt, hol nem volt,
volt egyszer hét kiscsibe meg egy
tyúkanyó. Egyszer ez a tyúkanyó
a kiscsibéit kivitte a szemétdombra.
A szemétdombon feküdt
egy kormos, rozoga kályhacső.
No, az egyik kiscsibe belebújt
a kormos, rozoga kályhacsőbe.
De bent sötét volt.
Megijedt és gyorsan kiszaladt.
Észrevette a kormos kiscsibét
a tyúkanyó, alaposan összeszidta,
s még a szárnyával is megpaskolta.
Aki nem hiszi el, keresse meg
a kormos, rozoga kályhacsövet.
De nehogy úgy járjon,
mint a kiscsirke!

Gödöllő, Légszesz utcai Általános iskola, II/B osztály

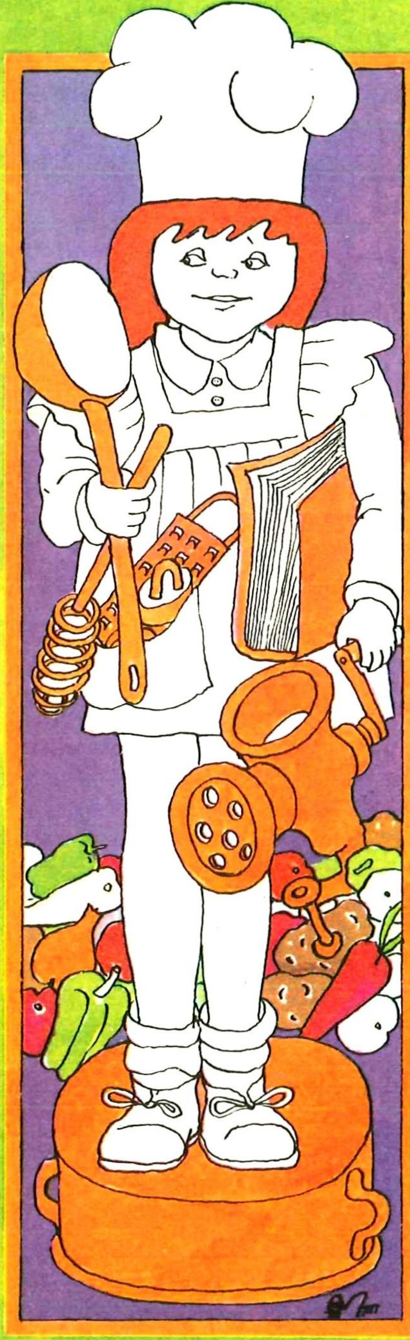
ÚTTÖRŐK vagyunk

Ezt a körjátékot 1948-ban kezdték játszani az akkori pajtások. A játék menete a következő: a játékosok kört alkotnak és a dalt énekelve az első négy ütemre kézenfogva körbesétálnak. A körben egy vagy több pajtás van — attól függ a számuk, hogy összesen hányan játszanak. Ők ellentétes irányban sétálnak. A negyedik ütem végére a körből párt választanak. Az ötödik és hatodik ütemre a párok jobb karral összefogózva szökdelnek körbe. A hetedik és nyolcadik ütemre ellenkező karral és irányban ugyanezt ismétlik. Ezalatt a kört alkotók helyben maradnak és tapsolnak. A nyolcadik ütem végére az előbb párt választók a tapsolók közé állnak, és a középen maradottak választanak új párt, miközben a dalt elölről ismétlik.

Dobra verjük

Rajzterem a múzeumban. Akinek kedve tartja, most már múzeumban is rajzolhat. A budapesti Szépművészeti Múzeum főigazgatójának, dr. Garas Klára adjunktusnak tervei szerint ugyanis rajztermet rendeztek be úttörőknek, kisdobosoknak, általános iskolai tanulóknak. A gyerekek előbb a múzeum szakembereinek segítségével megismerkednek az éppen kiállított alkotásokkal, aztán a rajzteremben, ceruzával, tussal, festékkel azon nyomban megörökíthetik élményeiket.

Nem díszvendégekként. A tanácsokon gyakran láthatók úttörő és kisdobos egyenruhás gyerekek: köszöntik a tanácsülést, közreműködnek névadó ünnepségen, esküvőn vagy más alkalomból fordulnak meg a hivatali szobákban. Az előszállási tanács vezetői újabban akkor is meghívják az úttörőcsapat képviselőit, amikor róluk, iskolájuk ügyeiben döntenek. Végighallgathatják a vitákat, bepillanthatnak a tanács felelősségteljes munkájába.

Függöny — papírból. Tatabánya 3. számú általános iskolájában nemrég kicserélték a függönyöket. Nagy esemény, ha meggondoljuk, hogy a függöny nem éppen olcsó, az ablak pedig meglehetősen sok egy iskolában. Mégsem akadt egyetlen kisdobos és úttörő sem, aki csodálkozott volna a változáson, csak éppen gyönyörködtek a megszépült ablakokban, mint munkájuk szemmel látható eredményében. Ők határozták el ugyanis, vagyis a 3236. számú Golub Rudolf úttörőcsapat tanácsa, hogy az iskola fennállásának 10. évfordulójára bekapcsolódnak a függönyvásárlási akcióba.

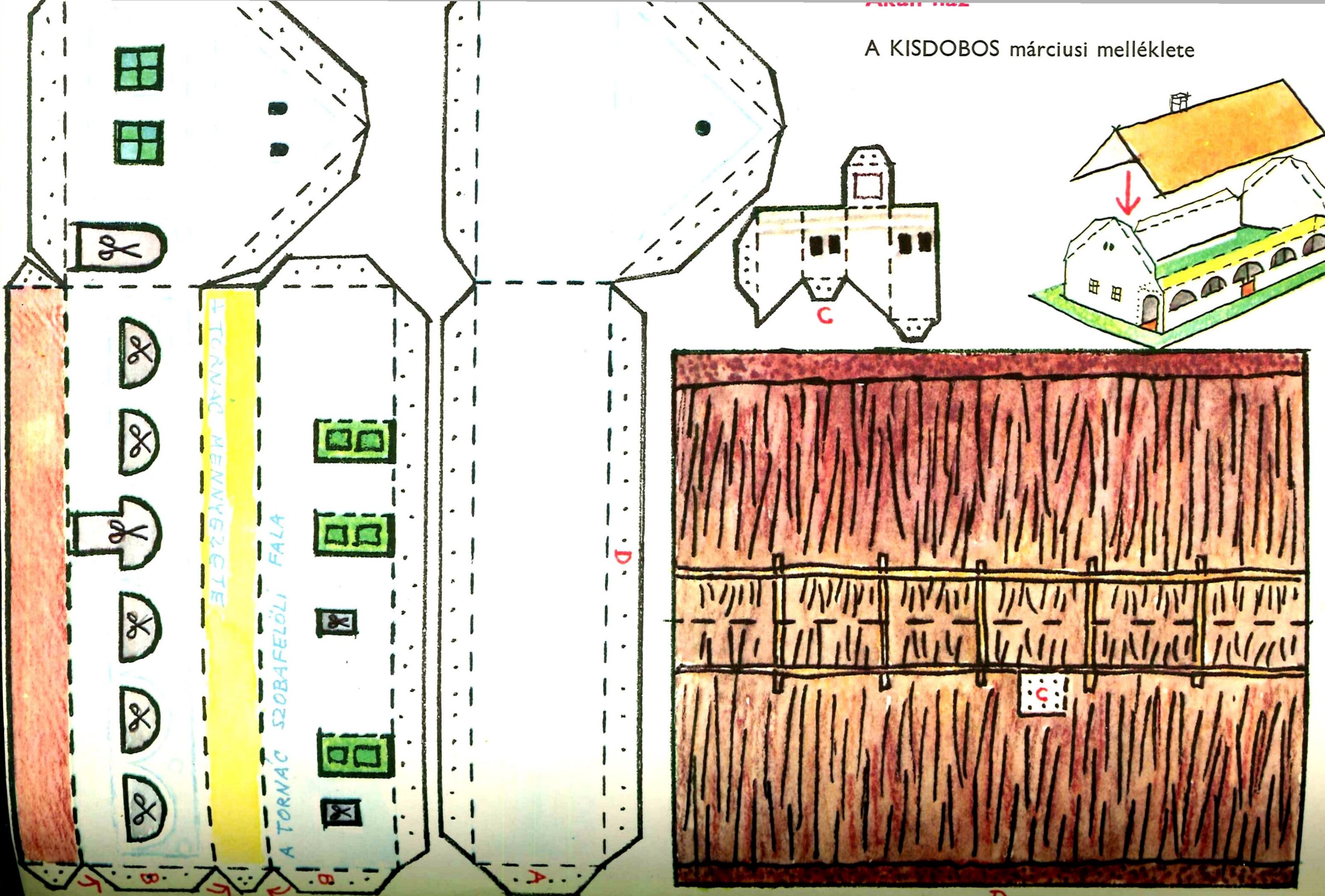
Papírgyűjtést hirdettek. A kisdobosok és úttörők most is emlegetik a hulladék átvételének napját, amelyen már reggel hét órakor ott nyüzsögtek valamennyien a papírtornyok körül, s majd kiugrottak bőrükből örömükben, amikor kiderült, hogy összesen 36 mázsát nyom a gyűjteményük. Sikerükhöz mi is gratulálunk.

Ők sem rejtik véka alá. Megjelent a Zala megyei Lenti 880. számú Rózsa Ferenc úttörőcsapat lapja, a Dobra verjük: az úttörők és kisdobosok életéről ad képet rendszeresen, tíz oldalon, sok rajzzal, tréfával, rejtvénnyel színesítve. Mi is szeretettel köszöntjük rovatunk ifjabb, bár nagyobb terjedelmű testvérét. Reméljük, sok érdekes eseményről számol majd be a jövőben is, s ígérjük, a legérdekesebbeket mi is dobra verjük.

Főzőkanál, klub, beszélő bábú. Bizonyára sokan tapasztaltátok már, hogy a gazdasszonykodás nem ördöngösség. Némi ügyesség kell csak hozzá, az pedig megszerezhető. A Heves megyei kisdobosok a Hámán Kató Úttörőház kisgazdasszony körében ismerkednek a legfontosabb tudnivalókkal. Ám az sem unatkozik, akit nem vonz a főzőkanál: várja a kisdobosklub, s ha éppen a bábelőadást kedveli, abban is része lehet, az úttörőház bábcsoportja rendszeresen tart előadásokat.

Márciusi mellékletünk. Veszprém megyéből, Akali községből való, régi, 1834-ben épült ház. Elkészítése egyszerű, a kicsi ábrán jól látható. A szaggatott vonalak mentén hajtsátok be a papírt, és a pontozott részeket ragasszátok össze. A tornác és az ajtó kivágásánál ügyeljetek! Ha elkészült, ragasszátok lehetőleg zöld színű keménypapírra. Olyan lesz így, mintha gyep venné körül. Tehát még eggyel bővül a kis házi falumúzeumotok ezzel a régi házzal! Keressétek ki a térképen, merre van Veszprém megye és Akali község benne!

A KISDOBOS márciusi melléklete

Kedves Paprika! Múlt vasárnap kirándultunk, mi nyolcan, a Kakukk őrs. Gyalogoltunk hegyeken, völgyeken át. Ilyenkor még kopárak a fák, fű sincs még, de jó melegen sütött a nap.

Megérkeztünk a Csurgó forráshoz. Megpihentünk, ettünk és ittunk. Aztán a közeli réten ipiapacsot meg kidobósat játszottunk. Bubu hirtelen elsápadt. – Jaj! Elvesztettem a táskámat! –

Visszarohantunk a forráshoz. Ott lógott Bubu táskája egy kicsi fán. – Igazán rendes fa ez, vigyázott a táskára! – mondtam. – Vegyük be a Kakukk őrsbe! – Jó! – kiáltották a többiek, és egy madártollat tűztünk a fára.

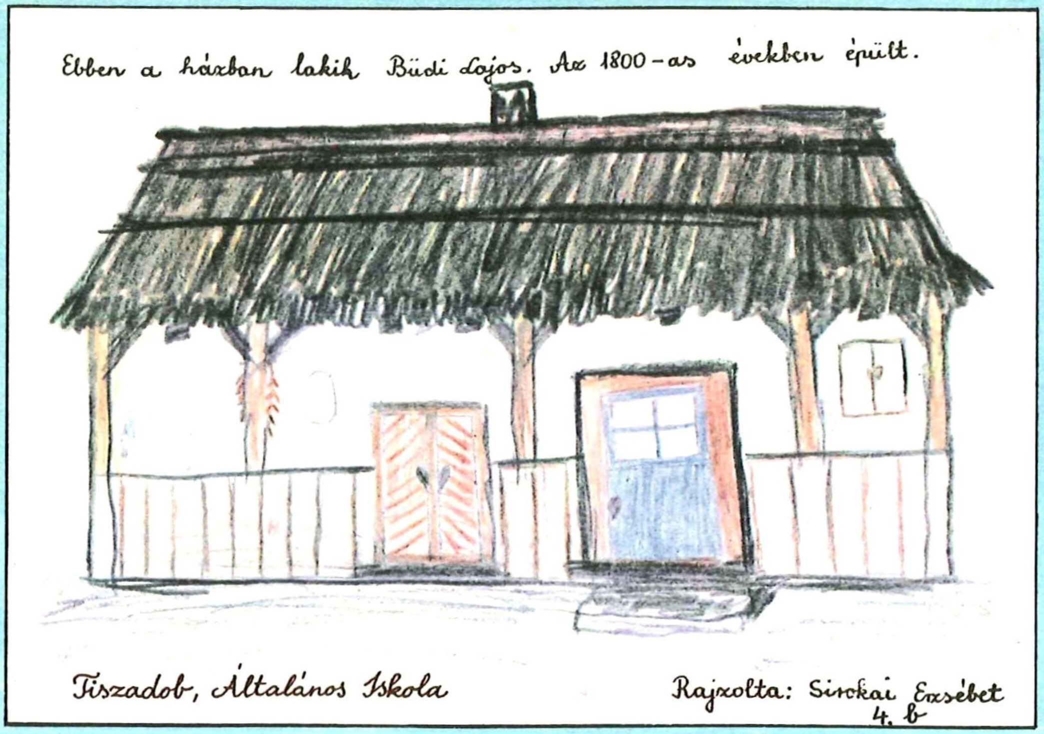

Aztán hazaindultunk. Egy dombon rengeteg hóvirágot találtunk. Fáradtan értem haza, de mindent elmeséltem a szüleimnek. Következő vasárnap elvittek kirándulni – a Csurgó forráshoz!

Mindjárt megmutattam nekik a fánkat. Ők csak mosolyogtak és a nagy fához mentek. – Tudod, Coffi, mi is voltunk kisdobosok, és nekünk is volt egy fánk. Ez ni. Csak 20 év alatt megnőtt egy kicsit... – Te, Paprika, én a csodálkozástól nyitva felejtettem a számat! És elképzeltem, hogy 20 év múlva a mi fánk is ilyen nagy lesz. Ugye? Szia! Coffi

Marék Veronika munkája

Postafiók 100

Legkedvesebb levelem márciusban „Kedves Űr Kata! A múltkorában Horváth Karcsi barátommal jöttünk haza a boltból. A járda szélén találtunk egy húszforintost. Tanakodtunk, hogy mit csináljunk vele? Mivel nem volt rajta a tulajdonos neve, nem adhattuk vissza neki. Elhatároztuk: döntsön a csapat! Az elhatározást tett követte. A csapat a két becsületes megtalálónak 2—2 Ft-ot ítélt oda jutalmul. A maradék 16 Ft-ot pedig közös elhatározással a legközelebbi ünnepélyen a kicsik megajándékozására használjuk majd fel. Tisztelettel: Tóth Géza 4. o. kisdobos, 8768 Alsórajk. Kisdoboscsapat"

Bemutatom Kovács Péter kisdobos pénztárost (1107 Bp., Üllői út 138. III. lépcsőház), aki bemutatta nekem két barátját Fekete György őrsvezetőt és helyettesét Kaskacsák Bálintot. Ők, a tisztségviselők és a Párduc őrsből valamennyi közlegény érdekes elhatározásra jutott: a nagyszünetben nem tízóraiznak, hanem tornásznak együtt a folyosón naponta. Igazi párduc-magatartás! De követhetik a példát Nyuszik, Mókusok sőt a Mazsolák is; váljék egészségükre!

Suhajda Márta nem kisdobos már, hanem kisdobosok vezetője. Ő maga Óvónőképző Szakközépiskolába jár, és a Gyermekvárosban élő harmadikos kisdobosok barátja. Számukra keres levelezőpajtást Jugoszláviából, magyarul tudó, hasonló korú gyerekeket. Tudom, hogy Jugoszláviában — és a többi szomszéd országban is sok olvasója van a Kisdobosnak, ezért közzéteszem a kérését. Remélem, talál levelező pajtást védencei számára! És azt is remélem, nekem is ír még máskor is, magukról is! (Címe: 4100 Berettyóújfalu, Gyermekváros, Honvéd u. 9.)

Sima Judit 4. osztályos kisdobost azért mutatom be szívesen, mert azt írja, élete legnagyobb élménye az volt, amikor felköszönthette a száz éves Bacsó Béla bácsit. (Címe: 1900 Szerencs, Bajcsy-Zsilinszky út 3.) Barátnője Majoros Andrea (3900 Szerencs, Példánykert 10.) „névrokonokat" keres, olyan kisdobos őrsöt, akik szintén Kossuth Lajos nevét viselik. Azt hiszem sok érdekeset lehet tanulni Andreáéktól, mert például most készülnek Monokra, névadójuk szülőföldjére.

A tettek beszélnek. Link Hajnalka negyedik osztályos kisdobos megírta, Hetessy Csaba másodikos pedig lerajzolta a nagy eseményt: az új iskolában gyönyörű napközi otthont építettek számukra a felnőttek. A téglahordásban igencsak kivették részüket a gyerekek is, az egész alsótagozat. Most meg: nem győzik díszíteni, szépíteni az új otthont virággal, saját kézimunkákkal. És ami a legfontosabb: úgy vigyáznak a szép napközire, hogy nincs ott szükség figyelmeztetésre sohasem! Címük: 1. sz. Napközis csoport, 2877 Ácsteszér, Általános Iskola.

Smiknya Piroska (2735 Dánszentmiklós, Tessedik Sámuel u. 33.) az őrs vasgyűjtő munkájáról számol be. „Nehéz volt a vas, keservesen cipeltük az iskoláig, nyafogtunk is hozzá eleget. De csak meg lett végül, és még a szemetet is összetakarítottuk utána az iskola udvarán". Rendes dolog, őszinte levél volt! Örömmel olvasok ilyeneket mindig is!

A levélvárta egyetlen szereplője én magam vagyok. Én kérem és várom a további érdekes leveleket tőletek. Régen hallottam már a „Kincskeresőkről", a könyvbarátokról, és arról: milyen is a jó őrsvezető?

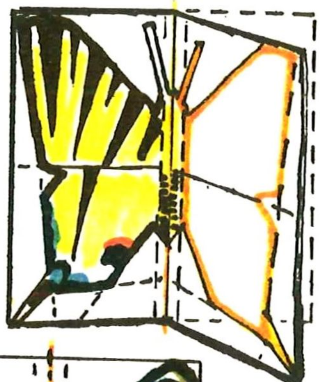
Űr Kata

FERKAI LORÁNT: PAPÍRLEPKÉK

Papírból kivágott, és szép színesre festett lepkékből szobadísznek is beillő gyűjteményt készíthetsz. Kitalálhatod magad is a lepkéket — formájukat, színüket —, de az erdőn-mezőn röpködő valóságos lepkéket is mintául veheted; s meg fogod látni, milyen gazdag változatosságra képes a természet ezen a területen is. Ha csak az itt lerajzolt négy lepkét nézed, máris észreveheted közöttük a különbséget, és kedvet kapsz a további megfigyelésekhez. Mert a természet megfigyelése — akár lepkékről, madarakról, növényekről vagy akár az élettelen ásványokról is legyen szó — kimeríthetetlen örömök forrása lehet. Környezetünk szép, változatos, érdekes és titokzatos — hogy többet ne is mondjunk róla! De térjünk vissza a lepkékre. Az 1. ábrán a nálunk gyakori kardos pillét látod. Formáját felébe hajtott: 80×80 mm nagyságú fehér lapra rajzold fel, s egyik felének ceruzarajzát kopírozd át a másikra, a mintával együtt. Filctollal vagy vízfestékkel színezd ki és vágd ki.

Nappali pávaszemet ábrázol a 2. ábránk. Mérete: 75 széles, 65 magas. Ez a lepke is rövidesen megjelenik a virágos réten, így könnyen találkozhatsz vele életben is. A papmacska lepke (3.) 110×70 mm-es lapból készül, a kutyatej levelein élő jókora, színes hernyóból fejlődő zúgópille (4.) pedig 120×60 mm-esből. De készíthetsz kicsiny kék boglárkát vagy sárga citromlepkét (7. ábrán látod), s még ki tudja hányfélét. Hogy mutatósan elhelyezhesd őket a később leírt, hárfához hasonlító állványon, a középső részükből hajtogass testet (5.) és azt két ferde ollóvágással úgy nyírjad be, hogy a tartóállvány párhuzamos fonalszálaira a 6. ábra szerint ráfeszíthesd, felakaszthasd.

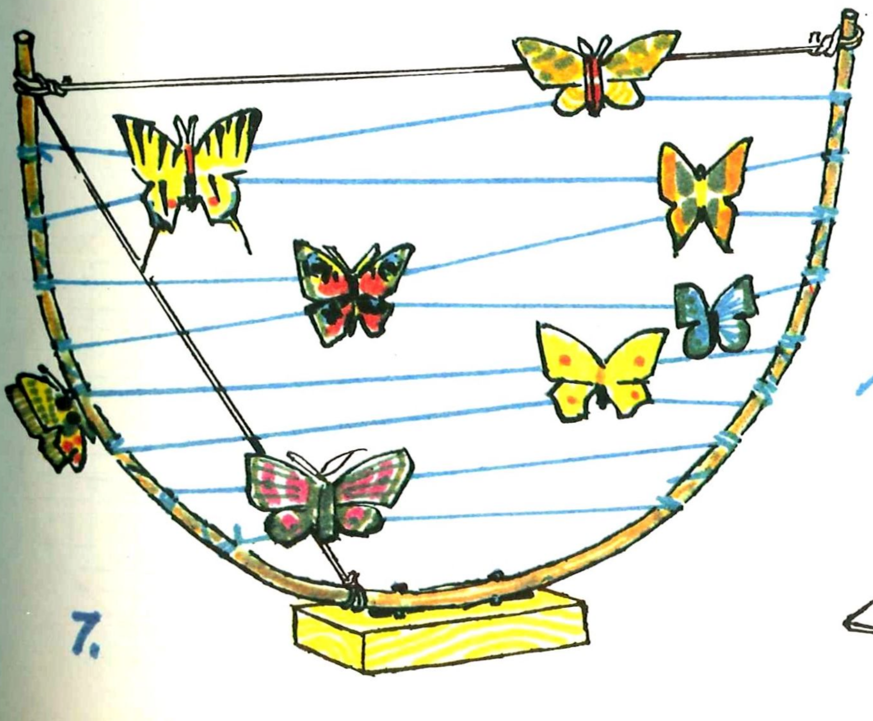
Állványként vágj 1 méter hosszú orgona- vagy mogyoróvesszőt és végeit vékony dróttal íjszerűen húzd össze (7.); ha nagyon féloldalasra sikerül, úgy még egy ferde dróttal alakítsd formásabbra. Szögezd 8×12 cm méretű deszkatalpra, és erős cérnával, 3—4 cm-nyi hézagokat hagyva, „húrozd be". A kötözések helyét ragasztóval kend be, nehogy később elcsúszhassanak.

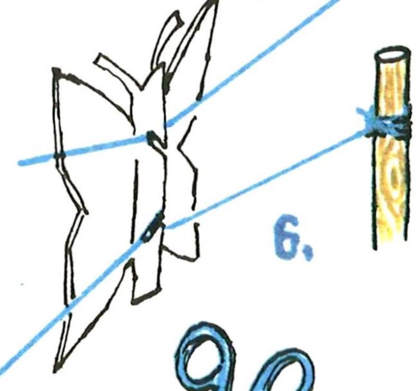

1.

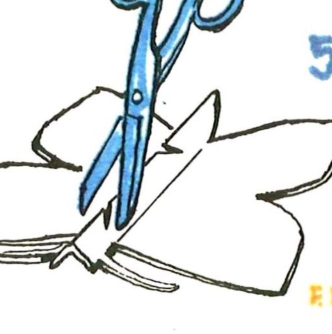

2.

3.

4.

7.

6.

5.

F. L.

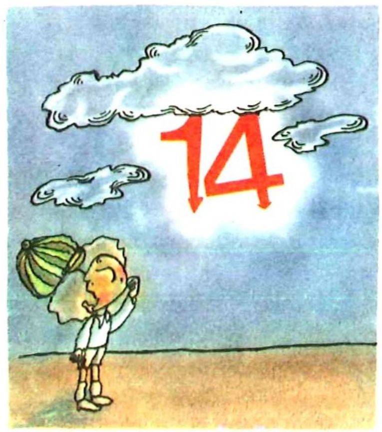

Dallos Jenő: Humoros számok

7. Itt a szám! Hol a pont?

(12; 5)
(9; 5)
(9; 1)
(12; 1)

(9; 3)
(11; 3)

(—5; 1)
(—5; 5)
(—7; 5)
(— ; 4)
(8; 3)
(—7; 2)
(—5; 2)

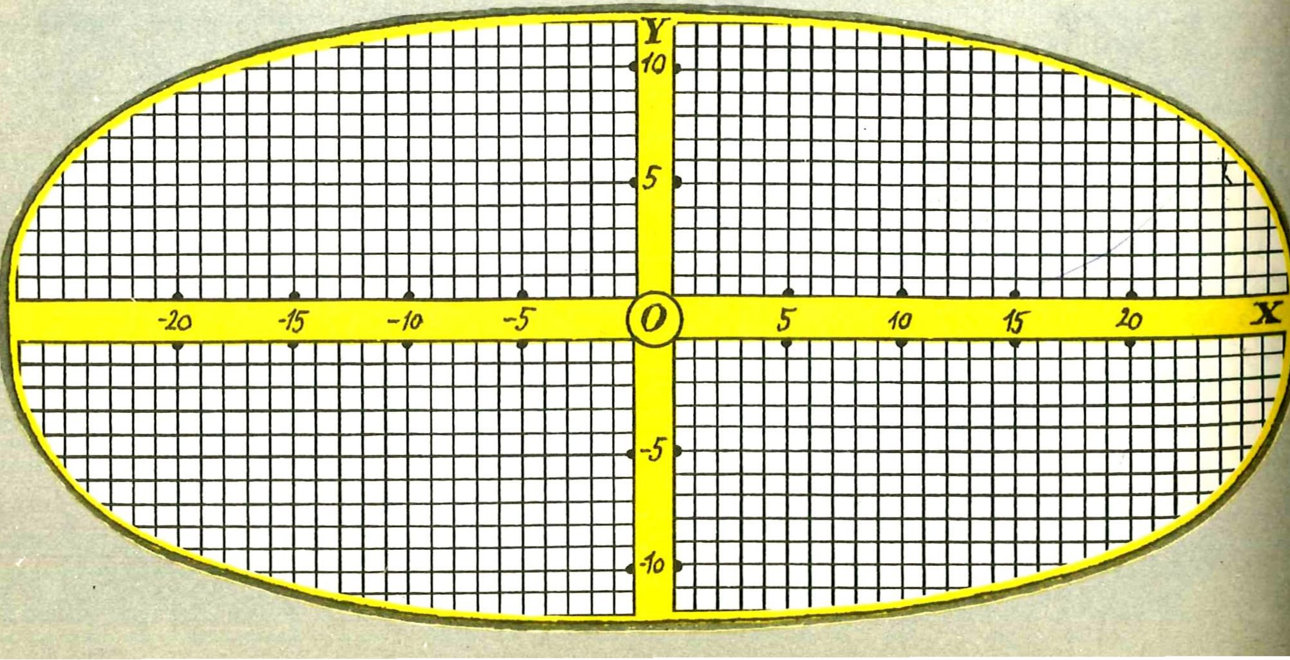
(—7; 2)
(—8; 1)

(17; —2)
(—18; —1)
(—15; —1)
(—15; —5)
(—17; —5)
(—18; —4)
(—18; —3)
(—17; —2)
(—15; —2)

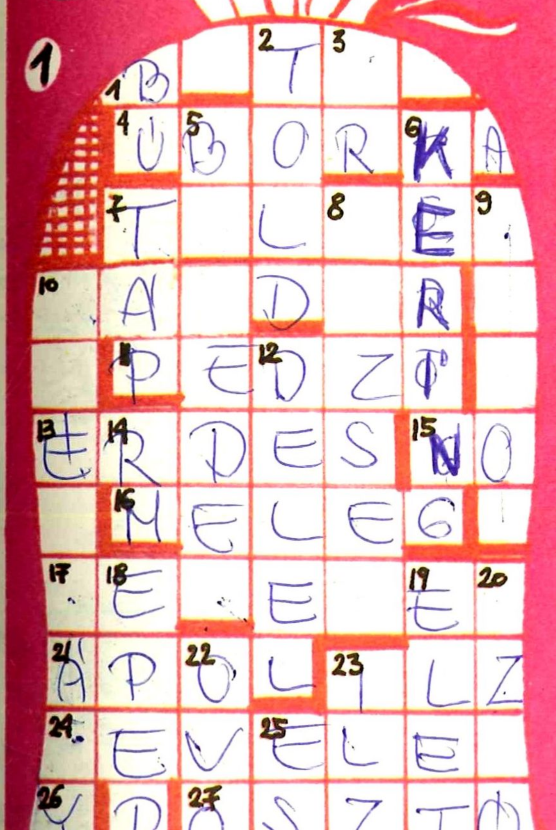
(2; —6)
(2; —7)

(2; —5)
(1; —4)
(1; —2)
(2; —1)
(3; —1)
(4; —2)
(4; —4)
(3; —5)
(2; —5)

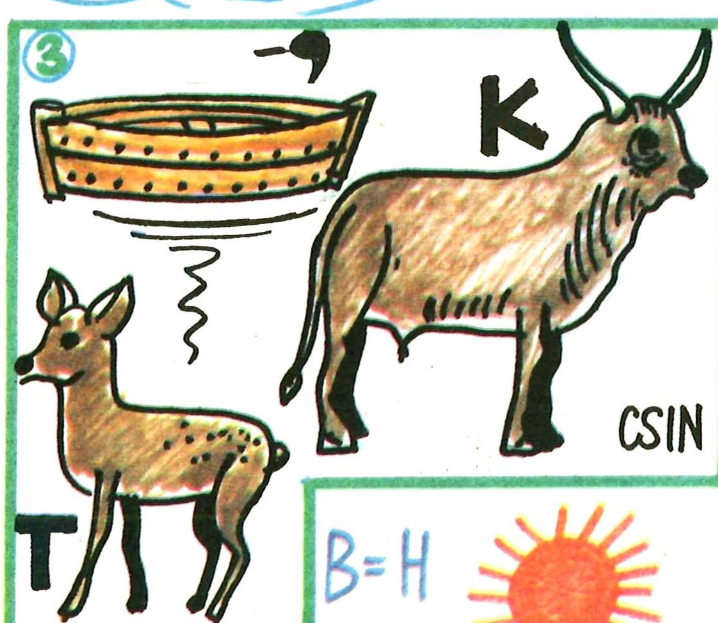
(3; —6)
(3; —7)

MÁRCIUSI FEJTÖRŐ

1. Keresztrejtvény A függőleges 5, a függőleges 8 és a vízszintes 10 alatt három olyan utónév található, amelyek egy időjárással kapcsolatos mondásban szerepelnek. Mi ennek a mondásnak a teljes szövege?

Vízszintes: 1. Régimódi lovaskocsi 4. Az ebből készült saláta kitűnő 7. Maradéktalan, hiánytalan 11. Kezdi felfogni 13. Durva felületű 15. NO 16. Hideg ellentéte 17. Letisztít a portól 21. Beteget gondoz 23. Lányka becenév 24. Oktatok, tanítok 26. YR 27. Osztásnál használt számtani kifejezés

Függőleges: 1. Bánat 2. Pótol 3. Áru ellenértéke 6. Forog 7. . . . .szer, erősítő táplálék kisgyermekeknek. 9. Könnyezik 10. Csinos gyermek 12. A nap teszi délben 14. RM 18. Kora tavaszi gyümölcs 19. Lét 20. Lakásbérlő 22. Védelmező 23. ILZ 25. Kiejtett mássalhangzó

2. Rakjuk a betűket helyes sorrendbe — de azért ügyeljünk rájuk a tavaszi időben!

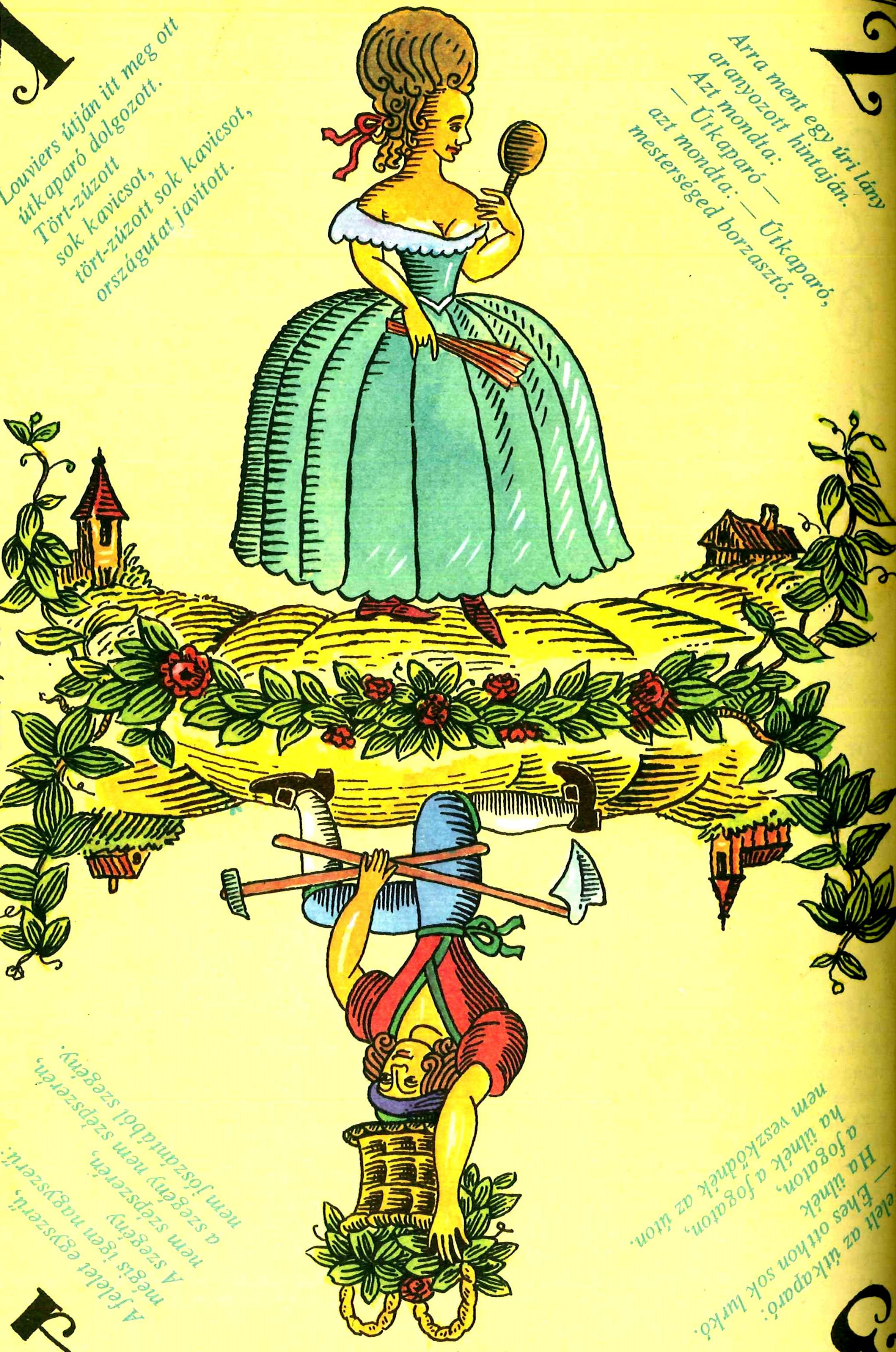
3. Képrejtvényünkben három kora tavaszi virág szerepel. Melyek ezek?

4. Ennyi ideig tart, amíg tyúkanyó a tojásokon ül és kikölti a kiscsibéket!

Rejtvényfejtők, figyelem! A március—április—május havi megfejtéseket együttesen május 25-ig küldjétek el! Addig is jól őrizzétek meg ezeket.

Louviers útján itt meg ott
útkaparó dolgozott.
Tört-zúzott
sok kavicsot,
tört-zúzott sok kavicsot,
országutat javított.

Arra ment egy úri lány
aranyozott hintaján.
Azt mondta:
— Útkaparó —
azt mondta: — Útkaparó,
mesterséged borzasztó.

Felelt az útkaparó:
— Éhes otthon sok lurkó.
Ha ülnék,
a fogaton,
ha ülnék a fogaton,
nem veszkődnék az úton.

A felelet egyszerű,
mégis igen nagyszerű:
A szegény
nem szépszerén,
a szegény nem szépszerén,
nem jószántából szegény.

Francia népköltés